

EVROPSKA
KOMISIJA

VISOKI PREDSTAVNIK
UNIJE ZA ZUNANJE
ZADEVE IN
VARNOSTNO POLITIKO

Bruselj, 25.3.2020
JOIN(2020) 5 final

ANNEX

PRILOGA

k

SKUPNEMU SPOROČILU EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Aksijski načrt EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2024

Akcijski načrt EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2024 določa raven ambicij ter opredeljuje prednostne naloge EU in njenih držav članic na tem področju v odnosih z vsemi tretjimi državami. Človekove pravice in demokracija se bodo dosledno in skladno spodbujale na vseh področjih zunanjega delovanja EU (npr. trgovina, okolje, razvoj).

Učinkovito izvajanje ciljev, določenih v akcijskem načrtu, zahteva **usklajeno ukrepanje** EU in držav članic ob spoštovanju posebnih institucionalnih vlog in pristojnosti visokega predstavnika/podpredsednika, ki mu pomagajo Evropska služba za zunanje delovanje, Evropske komisije, Sveta in držav članic. Posebni predstavnik EU za človekove pravice bo še naprej ključni politični akter in bo imel osrednjo vlogo pri usmerjanju izvajanja akcijskega načrta, da bi se dosegel trajnostni napredek. Evropski parlament ima posebno vlogo in pomen pri prispevanju k spodbujanju človekovih pravic in demokracije.

Akcijski načrt določa glavne prednostne naloge in cilje politike EU na področju človekovih pravic za naslednjih pet let. Cilji akcijskega načrta se bodo uresničevali in izvajali na vseh ravneh, tj. na nacionalni, regionalni in večstranski ravni. V operativnem smislu se bo zadevnih **pet ukrepov** izvajalo na terenu v partnerskih državah.

Vodilno vlogo pri izvajanju bo imelo 140 **delegacij in uradov EU** po svetu in **veleposlaništva držav članic**, ki bodo prednostne naloge in cilje prilagajali lokalnim razmeram ter poročali o rezultatih. Delegacije EU bodo v okviru akcijskega načrta sodelovale z državami članicami, da bi opredelile konkretne prednostne naloge v njihovih državah delovanja za obdobje petih let; njihovo delo bo podprto s **trdnimi finančnimi in političnimi sredstvi**. K doseganju ciljev bodo prispevali programi in projekti na nacionalni, regionalni in svetovni ravni ter misije in operacije v okviru skupne varnostne in obrambne politike (SVOP).

Doseganje ciljev bo zahtevalo sistematično in usklajeno uporabo **celotnega nabora instrumentov**, ki so na voljo EU, vključno s:

- **političnim dialogom, dialogom o človekovih pravicah in dialogom o sektorski politiki** s partnerskimi državami in regionalnimi organizacijami,
- dialogom in misijami spremljanja za izvajanje **splošne sheme preferencialov EU (GSP)**,
- tematskimi in geografskimi instrumenti v okviru **večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027** (posebni dogovori o projektih in programih bodo odvisni od konteksta),
- ukrepi v okviru **večstranskih in regionalnih forumov za človekove pravice**: tematske in geografske resolucije pod vodstvom EU, ki obravnavajo številna vprašanja s področja človekovih pravic, podpora drugim ustreznim resolucijam, izjavam in ukrepom EU, sodelovanje v interaktivnih dialogih, javnih razpravah in na informativnih sestankih ter dogodki v podporo človekovim pravicam in demokraciji,
- **zavzemanjem** za človekove pravice in demokracijo: **javna diplomacija in dejavnosti komuniciranja**, kampanje za ozaveščanje, javne izjave in demarše, ki obsojajo kršitve in zlorabe človekovih pravic, ter priznavanje ukrepov, sprejetih za spodbujanje in varovanje človekovih pravic,

- spremljanjem **sojenj** zagovornikov človekovih pravic,
- 13 **smernicami EU o človekovih pravicah**¹: instrumenti in orodja za delegacije EU in veleposlaništva držav članic za spodbujanje politik EU s področja človekovih pravic,
- opazovanjem in spremljanjem volitev,
- rednim **dialogom** s civilno družbo, organizacijami za človekove pravice in poslovnim sektorjem,
- sodelovanjem z **večstranskimi institucijami za človekove pravice in organi Združenih narodov (ZN), ki spremljajo izvajanje sporazumov na področju človekovih pravic**, ter z usklajevanjem z njimi.

I. VARSTVO IN KREPITEV VLOGE POSAMEZNIKOV

Varstvo in krepitev vloge posameznikov pomeni zagotavljanje, da lahko vsak v celoti uveljavlja državljanske, politične, ekonomske, socialne in kulturne pravice. Krepitev vloge vseh posameznikov (načelo neprezrtja) zahteva, da se jim omogoči, da v celoti uresničujejo svoj potencial kot enakovredni in dejavni člani družbe. Pravna država je temelj socialne kohezije, solidarnosti in zaupanja tako med državo in državljani kot tudi med državljani samimi.

- ***Načini izvajanja:** politični dialogi, dialogi o človekovih pravicah, dialogi o sektorski politiki, misije spremljanja za GSP plus / pobudo „Vse razen orožja“, uporaba zadevnih smernic EU o človekovih pravicah s posebnimi orodji za doseganje tematskih ciljev, resolucije Sveta ZN za človekove pravice in Tretjega odbora Generalne skupščine ZN, tematski in geografski finančni instrumenti (zadevni programi in projekti), neposredna podpora zagovornikom človekovih pravic, spremljanje sojenj, zavzemanje za ratifikacijo in izvajanje ustreznih konvencij in opcijskih protokolov ZN in Mednarodne organizacije dela (MOD), izjave o zlorabah in kršitvah človekovih pravic, javna diplomacija in usmerjene kampanje, konference in drugi dogodki, dialog s civilno družbo in drugimi nedržavnimi akterji.*

A. Zaščita ljudi ter odprava neenakosti, diskriminacije in izključenosti

- Prizadevati si za odpravo smrtnih kazni po vsem svetu. V državah, kjer smrtna kazen še vedno obstaja, vztrajati pri spoštovanju minimalnih standardov in si prizadevati za moratorij na smrtno kazen kot prvi korak k odpravi smrtnih kazni.
- Prizadevati si za odpravo mučenja po vsem svetu s preprečevanjem, prepovedjo, prevzemanjem odgovornosti in zagotavljanjem pravnega varstva za žrtve, med drugim tudi s spodbujanjem Združenja za prepoved trgovine z izdelki za mučenje.
- Podpirati zagovornike človekovih pravic in njihove pravne zastopnike ter upoštevati vpliv njihovega dela na njihove družine. Prizadevati si za priznanje pomembne vloge,

¹ https://eeas.europa.eu/generic-warning-system-taxonomy/404_en/8441/Human%20Rights%20Guidelines.

ki jo imajo zagovorniki človekovih pravic. Obravnavati posamezne zadeve, ki se med drugim nanašajo na pravice do zemljiške posesti, pravice delavcev, naravne vire, okoljska vprašanja, podnebne spremembe in posledice poslovnih zlorab.

- Pospešiti ukrepe v boju proti vsem oblikam diskriminacije, med drugim tudi na podlagi spola, rase, etničnega ali socialnega porekla, vere ali prepričanja, političnega ali drugega mnenja, invalidnosti, starosti, spolne usmerjenosti in spolne identitete, ter še naprej pozivati vse države, naj spoštujejo, varujejo in uresničujejo človekove pravice pripadnikov manjšin, vključno z narodnimi, etničnimi, verskimi in jezikovnimi manjšinami.
- Zavzemati se za odpravo in preprečevanje spolnega nasilja in nasilja zaradi spola ter zaščito pred njima, vključno s škodljivimi normami in praksami, kot so pohabljanje ženskih spolnih organov, detomori deklic, otroške, zgodnje in prisilne poroke ter diskriminacija. Spodbujati hitro ratifikacijo in izvajanje Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima (Istanbulska konvencija).
- Spodbujati popolno in učinkovito izvajanje Pekinških izhodišč za ukrepanje ter akcijskega programa Mednarodne konference o prebivalstvu in razvoju², vključno s sklepnimi dokumenti konferenc o njihovem pregledu, ter si v tem okviru še naprej zavzemati za spolno in reproduktivno zdravje in pravice.
- Pospešiti ukrepe za preprečevanje vseh oblik diskriminacije lezbijk, gejev, biseksualnih, transspolnih in interpolnih oseb (LGBTI) ter za boj proti njim, vključno z nasiljem nad osebami LGBTI in sovražnim govorom.
- Spodbujati ukrepe za preprečevanje vseh oblik nasilja nad otroki, boj proti njim in odzivanje nanje. Pomagati partnerskim državam pri vzpostavitvi in krepitvi sistemov za zaščito otrok. Podpirati razvoj kakovostne alternativne oskrbe in prehod oskrbe otrok, za katere starši ne skrbijo, z ustanov na kakovostno oskrbo s strani družine in skupnosti.
- Zavzemati se za posebno zaščito, do katere so upravičeni migranti, begunci, notranje razseljene osebe in osebe brez državljanstva. Podpirati ukrepe za izboljšanje vključevanja, socialne kohezije in dostopa do kakovostnih osnovnih storitev.
- Spodbujati ukrepe za obravnavo velikega tveganja resnih posledic podnebnih sprememb in izgube biotske raznovrstnosti na uveljavljanje človekovih pravic, kot so pravica do življenja, zdravja, vode, hrane, stanovanja in ustreznega življenjskega standarda, vključno s stisko oseb, razseljenih zaradi podnebnih sprememb.
- Podpirati na pravicah temelječ pristop k upravljanju migracij in krepitev zmogljivosti držav, civilne družbe in partnerjev ZN za izvajanje tega pristopa.

²https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_CONF.177_20.pdf.

B. Krepitev vloge posameznikov

- Podpirati državne organe pri zagotavljanju pravne identitete za vse, zlasti pri zagotavljanju splošne registracije rojstva.
- Zagotavljati smiselno udeležbo otrok in mladih pri odločitvah, ki jih zadevajo, na vseh ravneh, med drugim tudi pri oblikovanju in izvajanju politik EU.
- Zavzemati se, da partnerske države ratificirajo in izvajajo Konvencijo ZN o pravicah invalidov. Pomagati pri preprečevanju in odpravljanju vedenjskih, institucionalnih in okoljskih ovir. Zagotavljati dostopnost do infrastrukture, prometa ter informacijskih in komunikacijskih tehnologij (IKT) ter zagotavljati vključujoče storitve, kot so izobraževanje, vključno z izobraževanjem na daljavo, zdravstveno varstvo, pravosodje in zaposlovanje.
- Podpirati domorodna ljudstva z zavzemanjem za njihovo udeležbo v zadevnih postopkih na področju človekovih pravic in razvoja ter spoštovanjem načela svobodne, predhodne in informirane privolitve pri vseh odločitvah, ki jih zadevajo.

C. Spodbujanje temeljnih svoboščin ter krepitev državljanskega in političnega prostora

- Spodbujati varno in ugodno okolje za člane civilne družbe kot samostojne akterje, vključno z dolgoročno strateško podporo za krepitev zmogljivosti in smiselno udeležbo civilne družbe na nacionalni, regionalni in svetovni ravni.
- Razviti orodja za zaznavanje zgodnjih znakov krčenja državljanskega prostora in prostora za civilno družbo ter za odzivanje nanje, vključno z uporabo digitalnih tehnologij in ukrepov za boj proti terorizmu ter ob upoštevanju dobre prakse, ter podpirati prizadevanja za protiukrepe in orodja za spremljanje možnosti za odpiranje državljanskega prostora.
- Zaščititi svobodo izražanja ter svobodo in pluralnost medijev na spletu in zunaj njega. Povečati ozaveščenost javnosti in spodbujati javno razpravo o ukrepih za boj proti dezinformacijam.
- Prispevati k varnosti in zaščiti novinarjev z obsojanjem napadov. Zagotavljati, da ustrahovane ali ogrožene osebe prejmejo pomoč prek mehanizmov EU za zagovornike človekovih pravic. Podpirati medijske pobude in pozivati državne organe, naj preprečijo in obsodijo tako nasilje ter sprejmejo učinkovite ukrepe za odpravo nekaznovanosti.
- Preprečevati kršitve svobode mirnega zbiranja in združevanja in ukrepati proti njim, med drugim tudi kadar to vpliva na organizacije civilne družbe ter delavce in delodajalce.
- Spodbujati dialog in mirno reševanje političnih kriz in množičnih protestov v skladu s standardi na področju človekovih pravic. Krepi zmogljivosti civilne družbe in političnih akterjev pri odzivanju na nezadovoljstvo, izraženo s spontanimi državljanskimi gibanji.

- Navezati stike z verskimi akterji in oceniti, kako bi bili lahko vključeni v vzpostavljanje miru, medverske pobude, spravo in mediacijo, ter najti sinergije z obstoječimi pobudami ZN.
- Podpirati ukrepe za zaščito akademske svobode, avtonomije izobraževalnih ustanov ter njihove zmogljivosti za zagotavljanje spletnega učenja in izobraževanja na daljavo posameznikom.

D. Podpora pravni državi in pravičnemu izvajanju sodne oblasti

- Podpirati pravno državo v partnerskih državah in spodbujati pravico do poštenega sojenja, da se zagotovi spoštovanje človekovih pravic pri izvajanju sodne oblasti.
- Izboljšati dostop do pravnega varstva in pravne pomoči, vključno z brezplačno pravno pomočjo, pri čemer se je treba osredotočiti na ljudi, ki živijo v najranljivejših razmerah, med drugim tudi z digitalnimi tehnologijami.
- Podpirati vzpostavitev mehanizmov za alternativno reševanje sporov kot načina za zmanjšanje pravnih, praktičnih in drugih ovir pri dostopu do sodnega varstva za žrtve kršitev človekovih pravic.
- Podpirati razvoj otrokom prijaznih pravosodnih sistemov za vse otroke, ki so v stiku s pravosodjem in jim je odvzeta prostost.
- Podpirati izboljšanje razmer v zaporih in obravnavanja oseb, ki jim je odvzeta prostost, v skladu z mednarodnimi standardi.

E. Odpravljanje vrzeli v odgovornosti, boj proti nekaznovanosti in podpora tranzicijski pravičnosti

- Razviti nov globalni horizontalni režim sankcij EU na področju človekovih pravic, da bi se odpravile hude kršitve in zlorabe človekovih pravic po vsem svetu.
- Razviti pristope EU k zagotavljanju odgovornosti, zlasti za hude kršitve in zlorabe človekovih pravic, povezati nacionalna in mednarodna prizadevanja, ki temeljijo na politikah EU, na primer v zvezi z otroki v oboroženih spopadih, preživelimi žrtvami spolnega nasilja, povezanega s konflikti, tranzicijsko pravičnostjo, bojem proti mučenju in drugemu grdemu ravnanju ter Mednarodnim kazenskim sodiščem.
- Podpirati pobude znotraj držav za boj proti nekaznovanosti za kršitve in zlorabe človekovih pravic ter podpirati procese tranzicijske pravičnosti, med drugim tudi s krepitvijo povezav z ZN.
- Spodbujati stalno politično zavezanost načelu „odgovornost zaščititi“ (R2P) in njegovo operacionalizacijo z olajševanjem dialoga in sodelovanja v okviru ZN ter uporabo tega koncepta kot analitičnega orodja v posebnih razmerah v posameznih državah³.

³ <https://www.un.org/en/genocideprevention/about-responsibility-to-protect.shtml>.

- Boriti se proti nekaznovanosti za vse storilce, vpletene v trgovino z ljudmi, da bi se ta trgovina preprečila in popolnoma odpravila. Pomagati žrtvam, zlasti ženskam in otrokom, ter jih zaščititi.

F. Krepitev ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic ter pravic delavcev

- Okrepiti povezavo med človekovimi pravicami in okoljem, vključno s podnebnimi spremembami, v okviru zunanjega delovanja EU. Podpirati dejavnosti za povečanje ozaveščenosti o učinkih podnebnih sprememb in degradacije okolja na človekove pravice.
- Učinkovito vključiti ekonomske, socialne in kulturne pravice ter pravice delavcev v dialoge EU o človekovih pravicah s partnerskimi državami, hkrati pa zagotavljati sinergije z drugimi posvetovanji in misijami spremljanja za GSP plus / pobudo „Vse razen orožja“.
- Spodbujati politiko ničelne strpnosti do dela otrok, spodbujati odpravo prisilnega dela, vključno s podporo partnerstvu na vseh ravneh in pravic delavcev v trgovinskih odnosih EU, spodbujati potrebno skrbnost glede človekovih pravic v svetovnih dobavnih verigah ter spodbujati prizadevanja za ratifikacijo protokola h Konvenciji MOD o odpravi prisilnega dela.
- Podpirati vlogo javnih organov pri sprejemanju in zagotavljanju skladnosti s predpisi o okolju, katerih cilj je zagotavljanje varnega, čistega, zdravega in trajnostnega okolja, vključno s spodbujanjem dobrega upravljanja pri gospodarjenju z naravnimi viri in pravne države, dostopa do informacij, udeležbe javnosti pri odločanju in dostopa do pravnega varstva v okoljskih in podnebnih zadevah.
- Pomagati državnim organom pri pripravi in izvajanju zakonov, predpisov in politik na področju hrane, zemljišč, naravnih virov, stanovanj in nepremičnin, ki spoštujejo človekove pravice.
- Podpirati univerzalni dostop do varne pitne vode in sanitarne ureditve ter poudarjati razsežnost človekovih pravic na navedenih področjih.
- Omejiti neenakosti s spodbujanjem nediskriminatornega dostopa do socialnih storitev, vključno s kakovostnim in cenovno dostopnim zdravstvenim varstvom in izobraževanjem (tudi prek spleta), ter krepiti zmogljivosti strokovnjakov za odzivanje na posebne potrebe žensk, moških, oseb LGBTI, otrok, invalidov, migrantov, beguncev in oseb v ranljivem položaju.
- Spodbujati enak dostop do preventivnega zdravstvenega varstva in pravice do zdravljenja v vsakem trenutku in zlasti v času krize.
- Spodbujati dostojno delo in na človeka osredotočeno prihodnost dela s posodobljenim pristopom EU, ki zagotavlja spoštovanje temeljnih načel in pravic pri delu, pravico do varnih in zdravih delovnih pogojev ter svet dela brez nasilja in nadlegovanja. Spodbujati socialni dialog ter ratifikacijo in učinkovito izvajanje ustreznih konvencij in

protokolov MOD. Okrepiti odgovorno upravljanje v svetovnih dobavnih verigah in dostop do socialne zaščite.

- Izboljšati delovne pogoje delavcev migrantov, vključno z izkoreninjenjem vseh oblik prisilnega dela in izkoriščanja. Utrditi položaj delavcev migrantov, zlasti žensk, in njihovih skupnosti, da lahko zaščitijo svoje pravice, poročajo, si prizadevajo za pravico in se organizirajo za zagovorništvo.

II. OBLIKOVANJE ODPORNIH, VKLJUČUJOČIH IN DEMOKRATIČNIH DRUŽB

Spoštovanje človekovih pravic je bistven element odpornih, vključujočih in demokratičnih družb. Take družbe temeljijo na neodvisnih medijih, odgovornih institucijah, reprezentativnih parlamentih in angažiranih državljanih ter zagotavljajo varno in spodbudno okolje za civilno družbo in neodvisne medije, da izrazijo svoje pomisleke, vplivajo na politike, nadzirajo nosilce odločanja in zahtevajo, da ti prevzemajo odgovornost.

- *Načini izvajanja: politični dialogi, dialogi o človekovih pravicah, misije opazovanja in spremljanja volitev, civilne in vojaške misije v okviru skupne varnostne in obrambne politike (SVOP), usmerjeno usposabljanje osebja EU v delegacijah, uporaba zadevnih smernic EU o človekovih pravicah s posebnimi orodji za doseganje tematskih ciljev, tematske resolucije Sveta ZN za človekove pravice in Tretjega odbora Generalne skupščine ZN, tematski in geografski finančni instrumenti (zadevni programi in projekti), zavzemanje za ratifikacijo in izvajanje ustreznih konvencij in opsijskih protokolov ZN, izjave o zlorabah in kršitvah človekovih pravic, javna diplomacija in usmerjene kampanje, konference in drugi dogodki, dialog s civilno družbo in drugimi nedržavnimi akterji.*

A. Krepitev demokratičnih, odgovornih in preglednih institucij

- Podpirati delitev oblasti, neodvisnost in nepristranskost sodstva, učinkovitost, kakovost in odgovornost pravosodnega sistema ter ustavne zaščitne ukrepe v partnerskih državah.
- Izboljšati integriteto volilnih postopkov s podpiranjem neodvisnega domačega opazovanja volitev in njihovih regionalnih in mednarodnih mrež ter s krepitvijo zmogljivosti organov za izvedbo volitev in javnih uprav.
- Sprejeti nadaljnje ukrepe na podlagi priporočil misij EU in misij opazovanja volitev Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) z uporabo političnih orodij in orodij sodelovanja. Spodbujati skupni pristop k nadaljnjemu ukrepanju v mednarodni skupnosti opazovalcev, zlasti v sodelovanju z Afriško unijo in ZN.
- Razviti in izpopolniti metodologijo opazovanja volitev za spremljanje in ocenjevanje uporabe družbenih medijev in drugih digitalnih tehnologij med volilnimi kampanjami na podlagi mednarodnih standardov, da bi se preprečili poskusi izkrivljanja volitev in zagotovila pripravljenost na njih.

- Podpirati razvoj političnih okvirov, ki uporabljajo pravila o volitvah in demokratičnih procesih zunaj spleta v spletnem okolju, in prispevati k izgradnji zmogljivosti za njihovo izvajanje. Graditi na lastnih prizadevanjih EU v zvezi s tem, vključno z akcijskim načrtom proti dezinformacijam⁴, volilnim svežnjem Komisije⁵, kodeksom ravnanja glede dezinformacij⁶ in prihodnjim akcijskim načrtom za evropsko demokracijo.
- Zagotoviti celovito pomoč pri preprečevanju korupcije in boju proti njej s podpiranjem reforme javne uprave, učinkovitih protikorupcijskih strategij in pravnih okvirov, vključno z zaščito žvižgačev, podpiranjem specializiranih organov, parlamentov, neodvisnih medijev in civilne družbe ter pripravo smernic za boj proti korupciji. Podpirati ratifikacijo in izvajanje Konvencije ZN proti korupciji.
- Podpirati parlamentarne institucije pri povečanju njihove zmogljivosti za izvajanje nadzornih, zakonodajnih in proračunskih funkcij, vključno z medsebojnimi izmenjavami.
- Podpirati pobude za e-upravo, da bi javni sektor postal preglednejši in odgovornejši, s čimer bi se okrepilo zaupanje javnosti v vlade.

B. Spodbujanje odzivnega, vključujočega, participativnega in reprezentativnega odločanja

- Povečati smiselno udeležbo žensk in mladih v vsej njihovi raznolikosti na vseh področjih javnega življenja, med drugim tudi z zavzemanjem za njihovo vključitev na sezname političnih strank za sedeže, na katere so lahko izvoljeni, in s krepitvijo zmogljivosti kandidatov.
- Povečati zmogljivost političnih strank in nadzornih organov, zlasti na območjih, ki so jih prizadeli spori ali ki so v prehodnem obdobju. Podpirati zavezništva med strankami in večstrankarski dialog o političnih vprašanjih skupnega interesa.
- Razviti pluralistične strankarske sisteme in zmogljivosti političnih strank na nepristranski način ter pomagati pri uporabi mednarodnih standardov za pregledno financiranje strank, notranjo demokracijo in vključevalnost pri izbiri kandidatov in nosilcev funkcij. Podpirati pripravo medstrankarskih kodeksov ravnanja, katerih namen je preprečiti volilno nasilje in povečati zmogljivost parlamentov, da zaščitijo in varujejo človekove pravice in temeljne svoboščine.
- Krepi vlogo civilne družbe pri nadzoru in prevzemanju odgovornosti v javnem in zasebnem sektorju s spodbujanjem uporabe spletnih tehnologij.

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018JC0036&qid=1584969515778&from=SL>.

⁵ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/eu-citizenship/electoral-rights_en#electionsnetwork.

⁶ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/code-practice-disinformation>.

- Spodbujati aktivno državljanstvo in udeležbo v javnem in političnem življenju. Državljanstvo vzgojo, vključno z izobraževanjem na daljavo, in spletno medijsko opismenjevanje bi bilo treba zlasti osredotočiti na ženske, otroke, mlade, invalide, pripadnike manjšin, domorodna ljudstva in druge osebe v ranljivem položaju.
- C. Podpiranje neodvisnih in pluralističnih medijev, dostopa do informacij in boja proti dezinformacijam**
- Podpirati zakonodajne pobude v zvezi z dostopom do informacij ter pravico do zasebnosti in varstva osebnih podatkov v skladu z evropskimi in mednarodnimi standardi ter njihovo učinkovito izvajanje.
 - Zaščititi svobodo in pluralnost medijev s podpiranjem neodvisnih medijskih hiš in spodbujanjem dostopa do zanesljivih informacij. Podpirati neodvisne medije, preiskovalno novinarstvo in civilno družbo pri spremljanju uspešnosti vlad v zvezi z upravljanjem in spoštovanjem obveznosti na področju človekovih pravic.
 - Spodbujati prizadevanja za boj proti dezinformacijam, sovražnemu govoru ter ekstremističnim in terorističnim vsebinam, med drugim tudi s spletno medijsko pismenostjo ter digitalnimi znanji in spretnostmi. Podpirati neodvisno preverjanje dejstev in raziskave, preiskovalno novinarstvo in kakovostno novinarstvo, med drugim tudi na lokalni ravni.
 - Spodbujati načelo odprtega, varnega, cenovno dostopnega, dostopnega in nediskriminatornega dostopa do interneta za vse. Boriti se proti omejevanju dostopa do interneta, zlasti v okviru volitev in kršitev človekovih pravic.
- D. Krepitev človekovih pravic in participativnega pristopa k preprečevanju konfliktov in reševanju kriz**
- Podpirati vključevanje mladih (zlasti mladih žensk) in njihovo udeležbo v vseh prizadevanjih za preprečevanje konfliktov ter izgradnjo in ohranjanje miru.
 - Krepitev zmogljivosti lokalnih organizacij civilne družbe in državljanskih gibanj za redno spremljanje in dokumentiranje kršitev in zlorab človekovih pravic, med drugim tudi v konfliktnih razmerah.
 - Še naprej krepitev povezavo med človekovimi pravicami, varnostjo in podnebnimi spremembami (slednje so pomemben multiplikator groženj) v dialogih o politikah, pri preprečevanju konfliktov, razvojnih in humanitarnih ukrepih ter pri strategijah za zmanjševanje tveganja nesreč.
 - Učinkovito izvajati strateški pristop EU k vprašanju žensk, miru in varnosti.
 - Še naprej vključevati človekove pravice ter vprašanja otrok v oboroženih spopadih v vse vidike odziva EU na konflikte in krize, zlasti v misije in operacije SVOP, mediacijo, reforme varnostnega sektorja in preprečevanje konfliktov.
 - Okrepiti prizadevanja za preprečevanje in odpravo hudih kršitev v zvezi z otroki, prizadetimi v oboroženih spopadih, ter podpirati demobilizacijo, dolgoročno

rehabilitacijo in ponovno vključevanje, med drugim tudi na podlagi obstoječih mehanizmov ZN.

- Nadalje okrepiti usklajenost politik EU na področju človekovih pravic in odzivanja na krize z ukrepi, kot so misije in operacije SVOP, reforme varnostnega sektorja ter strategije držav članic EU na področju človekovih pravic in demokracije.
- Razviti politiko EU o potrebni skrbnosti glede človekovih pravic, da se zagotovi, da je podpora EU v varnostnem sektorju, med drugim tudi v okviru misij in operacij SVOP, skladna s pravom o človekovih pravicah in mednarodnim humanitarnim pravom, kjer je to primerno.
- Še naprej zagotavljati posebne module mednarodnega humanitarnega prava pri usposabljanju oboroženih sil tretjih držav v okviru misij EU za vojaško usposabljanje.

III. SPODBUJANJE GLOBALNEGA SISTEMA ZA ČLOVEKOVE PRAVICE IN DEMOKRACIJO

Spodbujanje globalnega sistema za človekove pravice in demokracijo je v središču prizadevanj EU za krepitev multilateralizma. Strateški odziv EU na spreminjajoče se mednarodno okolje je krepiti njegovo skladnost in enotnost v večstranskih forumih, razširiti in poglobiti dvostranska partnerstva ter oblikovati nove medregionalne koalicije.

- ***Načini izvajanja:** politični dialogi, dialogi o človekovih pravicah, dialogi o sektorski politiki, misije spremljanja za GSP plus / pobudo „Vse razen orožja“, tematske in geografske resolucije Sveta ZN za človekove pravice in Tretjega odbora Generalne skupščine ZN, tematski in geografski finančni instrumenti (zadevni programi in projekti), zavzemanje za ratifikacijo in izvajanje ustreznih konvencij in opsijskih protokolov ZN in MOD, zavzemanje za povečanje pozornosti na učinke degradacije okolja in podnebnih sprememb na človekove pravice, usmerjeno usposabljanje osebja EU v delegacijah, zbirka orodij, tj. pristop k razvojnemu sodelovanju EU, ki temelji na pravicah in zajema vse človekove pravice, izjave o zlorabah in kršitvah človekovih pravic, demarše, javna diplomacija in usmerjene kampanje, konference in drugi dogodki, dialog s civilno družbo, drugimi nedržavnimi akterji in poslovnim sektorjem.*

A. Večstransko sodelovanje

- Vzpostaviti prožnejšo mrežo partnerjev, vključno s selektivnim sodelovanjem, ki temelji na posameznih vprašanjih. Navezati stike z novimi partnerji, prednostno obravnavati oblikovanje koalicij z regionalnimi skupinami v okviru določenih resolucij in okrepiti vezi s podobno mislečimi državami.
- Že v zgodnji fazi stopiti v stik z novimi članicami Sveta ZN za človekove pravice, ki ne podpirajo nekaterih resolucij za posamezne države ali tematskih resolucij.
- Okrepiti strateško sodelovanje z Uradom visokega komisarja za človekove pravice, in sicer tako na centralni ravni kot tudi z območnimi uradi.

- Podpirati učinkovitost in uspešnost Sveta ZN za človekove pravice ter zagotavljati boljše povezave z delom Tretjega odbora Generalne skupščine Združenih narodov in sinergije z drugimi večstranskimi forumi za človekove pravice.
- Podpirati udeležbo organizacij civilne družbe v večstranskih forumih za človekove pravice.

B. Regionalna partnerstva

- Okrepiti strateško partnerstvo s Svetom Evrope (vključno z Beneško komisijo) in OVSE, da bi se z izbranim in raznolikim sodelovanjem povečala skladnost in dopolnjevanje.
- Okrepiti regionalno sodelovanje z Afriško unijo, Organizacijo ameriških držav, Združenjem držav jugovzhodne Azije, azijsko-evropskim srečanjem, Ligo arabskih držav in Organizacijo islamskega sodelovanja.
- Podpirati in spodbujati vzajemno učenje za regionalne institucije za človekove pravice, vključno s sodišči za človekove pravice in neodvisnimi mrežami institucij za človekove pravice.

C. Dvostransko sodelovanje

- Zagotoviti povezave in sinergije med dvostranskimi odnosi EU (vključno s političnimi dialogi, dialogi o človekovih pravicah in dialogi o sektorski politiki, spremljanjem človekovih pravic in pravic delavcev v okviru splošne sheme preferencialov ter prizadevanjem na področju pravic delavcev v okviru sporazumov o prosti trgovini) in večstranskimi odnosi EU. Ohraniti poudarek na nadaljnjem ukrepanju.
- Opredeliti in sprejeti nadaljnje konkretne ukrepe za vsak krog dialoga o človekovih pravicah in posvetovanj s partnerskimi državami, zlasti ob upoštevanju ciljev spremljanja za GSP plus / pobudo „Vse razen orožja“ v dialogih z državami upravičenkami do GSP.
- Okrepiti izvajanje določb o človekovih pravicah v trgovinski politiki EU, med drugim tudi prek GSP in s spodbujanjem pravic delavcev v okviru sporazumov o prosti trgovini. Izkoristiti celoten potencial mehanizmov za spremljanje ter dodatno spodbujati preglednost, ozaveščenost in sodelovanje z deležniki.
- V celoti izkoristiti sinergije med političnimi dialogi in dialogi o sektorski politiki, med drugim tudi v zvezi s proračunsko podporo, da bi se spodbujale človekove pravice, demokracija in pravna država v partnerskih državah.
- Sistematično vključevati načela in standarde človekovih pravic v dvostransko in regionalno sodelovanje EU s krepitvijo in posodobitvijo metodologije v zbirki orodij, tj. pristopa k razvojnemu sodelovanju EU, ki temelji na pravicah in zajema vse človekove pravice⁷.

⁷ http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=SL&f=ST_9489_2014_INIT.

D. Civilna družba in nacionalne institucije za človekove pravice

- Poglobiti podporo pluralistični civilni družbi in sodelovanje z njo, vključno z zagovorniki človekovih pravic, socialnimi partnerji, neodvisnimi medijskimi združenji in novinarji, akademiki, delavci v pravni stroki in organizacijami za humanitarno pomoč, da se zaščiti njihova pravica do izvajanja njihovih vlog brez kakršnega koli ustrahovanja, diskriminacije ali nasilja.
- Podpirati neodvisne nacionalne institucije in komisije za človekove pravice, varuhe človekovih pravic in organe za enakost v skladu s Pariškimi in Beneškimi načeli ter sodelovati z njimi v okviru dialogov o človekovih pravicah.
- Spodbujati strukturirane in redne dialoge med državnimi akterji, civilno družbo (vključno s socialnimi partnerji) in mednarodno skupnostjo.
- Podpirati in krepiti dolgoročna partnerstva z akterji civilne družbe in gibanji za človekove pravice / družbenimi gibanji, med drugim tudi s popolnim izkoriščanjem možnosti za financiranje lokalnih organizacij.

E. Poslovni sektor

- Sodelovati s poslovnim sektorjem pri podpiranju in spodbujanju človekovih pravic, protikorupcijskih ukrepov in dobrih praks na področju družbene odgovornosti podjetij, potrebne skrbnosti, odgovornosti in dostopa do pravnih sredstev na participativen način (na primer dobavne verige, ničelna strpnost do dela otrok).
- Okrepiti sodelovanje, vključno z okrepljenim usklajevanjem med ustreznimi službami Komisije, Evropsko službo za zunanje delovanje, posebnim predstavnikom EU za človekove pravice in državami članicami, za dejavno spodbujanje in podpiranje prizadevanj partnerskih držav pri izvajanju vodilnih načel ZN o podjetništvu in človekovih pravicah, med drugim tudi prek nacionalnih akcijskih načrtov in ustreznih smernic o potrebni skrbnosti.
- Podpirati procese z več deležniki za razvoj, izvajanje in krepitev standardov o podjetništvu, človekovih pravicah in potrebni skrbnosti ter sodelovati z razvojnimi bankami in mednarodnimi finančnimi institucijami. Spodbujati regionalne projekte, vzajemno učenje in izmenjavo dobrih praks.
- Okrepiti sodelovanje podjetij pri ustvarjanju dostojnih delovnih mest, trajnostnem razvoju in s tem povezanih dejavnostih zagovorništva v celotni dobavni verigi.
- Razviti orodja in učno gradivo o podjetništvu in človekovih pravicah, odgovornem poslovanju, dialogu med zasebnim/javnim sektorjem in potrebni skrbnosti na področju človekovih pravic, da se delegacijam EU omogoči krepitev sodelovanja na področju podjetništva in človekovih pravic.

F. Skladnost z mednarodnim pravom o človekovih pravicah in mednarodnim humanitarnim pravom

- Okrepiti učinkovitost sistema organov ZN za spremljanje pogodb na področju človekovih pravic in standardnega nadzornega mehanizma MOD.
- Še naprej se zavzemati za pobude za krepitev skladnosti z mednarodnim humanitarnim pravom in zaščito humanitarnega prostora ter jih podpirati.
- Podpirati Mednarodno kazensko sodišče kot temelj za boj proti nekaznovanosti ter vzpostaviti mreže za spodbujanje univerzalnosti in celovitosti Rimskega statuta ter njegovega načela dopolnjevanja.

IV. NOVE TEHNOLOGIJE: IZKORIŠČANJE PRILOŽNOSTI IN REŠEVANJE IZZIVOV

Digitalne tehnologije morajo biti osredotočene na ljudi. Nove tehnologije lahko pomembno prispevajo k varstvu in spodbujanju človekovih pravic in demokracije, saj omogočajo lažje in učinkovitejše sodelovanje javnosti, povečujejo dostop do javnih storitev, olajšujejo dokumentiranje kršitev in zlorab ter podpirajo spletni aktivizem. Vendar imajo lahko tudi negativen učinek, saj lahko na primer olajšajo dostop do določenih nezakonitih vsebin, kar je treba preprečiti.

- ***Načini izvajanja:** politični dialogi, dialogi o človekovih pravicah, tematski in geografski finančni instrumenti (zadevni programi in projekti), večstransko in regionalno sodelovanje, usmerjeno usposabljanje osebja EU v delegacijah, javna diplomacija in usmerjene kampanje, konference in drugi dogodki, dialog s civilno družbo, drugimi nedržavnimi akterji in poslovnim sektorjem.*

A. Krepitev zmogljivosti in učinkovito spremljanje

- Sodelovati z vladaми, civilno družbo, podjetji in agencijami ZN, da bi se preučili načini izvrševanja okvirov za človekove pravice v digitalni dobi.
- Spremljati morebitne spodbujevalne vloge novih tehnologij, vključno z umetno inteligenco, in izzive, ki jih lahko predstavljajo za človekove pravice in demokracije na mednarodni in nacionalni ravni.
- Okrepiti izmenjavo in razviti usposabljanje za uslužbence EU o uporabi digitalnih tehnologij in umetne inteligence ter njihovem učinku na človekove pravice in demokratične procese.
- Izmenjati dobre prakse za boj proti dezinformacijam, sovražnemu govoru, ekstremističnim in terorističnim vsebinam, med drugim tudi s spletno medijsko pismenostjo ter digitalnimi znanji in spretnostmi.
- Preučiti regulativne in neregulativne pristope k informacijskim in komunikacijskim tehnologijam, kar zadeva spodbujanje človekovih pravic in demokracije. Spodbujati

mednarodno izmenjavo dobre prakse glede predpisov na področju tehnologije, ki so v skladu s človekovimi pravicami.

B. Spodbujanje človekovih pravic in demokracije pri uporabi digitalnih tehnologij, vključno z umetno inteligenco

- Podpirati razvoj, ocenjevanje in izvajanje ustreznih okvirov in mednarodnih standardov, ki varujejo človekove pravice in demokracijo v digitalnem okolju, ter izvesti obširna posvetovanja, med drugim tudi s ponudniki platform in civilno družbo. Spodbujati ustrezno potrebno skrbnost (vključno z načrti za zmanjšanje tveganja) in učinkovito oceno učinka na človekove pravice.
- Sodelovati v procesih z več deležniki, ki se osredotočajo na spletne okvire za človekove pravice.
- Zagotavljati krepitev zmogljivosti in drugo podporo, da se nacionalnim organom omogoči učinkovit razvoj in izvajanje ustreznih mednarodnih standardov v spletnem prostoru (na primer zaščita otrok). V ta namen vključiti strokovnjake za podatke in druge ustrezne strokovnjake. Da bi se preprečile vrzeli v zaščiti, bi morali nacionalni zakoni in predpisi o digitalnih vprašanjih odražati mednarodno pravo o človekovih pravicah.
- Zaščititi pravico posameznika do zasebnosti in varstva podatkov, med drugim tudi v kontekstu digitalnega prostora ter v zvezi z nesorazmernim državnim dostopom in nadzorom. Spodbujati povišanje ravni varstva ob upoštevanju pozitivnih primerov, kot je Splošna uredba o varstvu podatkov. Spodbujati pristop h Konvenciji Sveta Evrope o varstvu podatkov.
- Spodbujati ukrepanje EU ter podpirati globalna in regionalna prizadevanja za zagotovitev spoštovanja človekovih pravic in demokratičnih načel pri razvoju umetne inteligence, in sicer na podlagi lastnega pristopa EU k etični umetni inteligenci⁸.
- Okrepiti prizadevanja za izkoriščanje prednosti novih tehnologij za civilno družbo, vključno s spletnim izobraževanjem in izobraževanjem na daljavo, s posebnim poudarkom na zmanjševanju tveganj za zagovornike človekovih pravic.
- Podpirati prizadevanja za zaščito svobode izražanja ter svobode in pluralnosti medijev v spletnem okolju.
- Spodbujati dostopnost tehnologij za vse, vključno z invalidi, že v fazi oblikovanja novih tehnologij, ki zajemajo vse sektorje, vključno z izobraževanjem.
- Zagotoviti odgovornost pri uporabi tehnologij, vključno z zakonitim dostopom do elektronskih dokazil.

⁸ Glej Belo knjigo Komisije o umetni inteligenci – evropski pristop k odličnosti in zaupanju (COM(2020) 65 final z dne 19. februarja 2020).

V. DOSEGANJE CILJEV S SODELOVANJEM

Ta akcijski načrt omogoča EU, da se odzove na nove izzive z usmerjenimi ukrepi in usklajenimi prizadevanji, njegovo izvajanje in spremljanje pa mora biti predmet obsežnega dialoga z deležniki. Institucije EU in države članice si bodo skupaj prizadevale za njegovo izvajanje s skupnim pristopom in v skladu s svojimi pristojnostmi iz Pogodb ter z izmenjavo dobrih praks in znanja. Posebni predstavnik EU za človekove pravice je v skladu s svojim mandatom ključni politični akter in bo imel osrednjo vlogo pri usmerjanju izvajanja akcijskega načrta, da bi se dosegel trajnostni napredek. Evropski parlament ima posebno vlogo in pomen pri prispevanju k spodbujanju človekovih pravic in demokracije. Delegacije in uradi EU ter veleposlaništva držav članic bodo imeli vodilno vlogo pri varovanju človekovih pravic in izvajanju akcijskega načrta na nacionalni ravni. Ključni partnerji so tudi organizacije civilne družbe na svetovni ravni, na ravni EU in na nacionalni ravni.

A. Izvajanje in ocenjevanje

- Spremljati napredek pri doseganju ciljev tega akcijskega načrta ob polnem upoštevanju ciljev trajnostnega razvoja, zlasti iz tematskega dela letnega poročila EU o *človekovih pravicah in demokraciji v svetu*. Prilagoditi strukturo poročila, da bo odražala izvajanje prednostnih ukrepov.
- Izvesti vmesni pregled izvajanja akcijskega načrta.
- Organizirati redno izmenjavo mnenj v Svetu o dobrih praksah in napredku institucij EU in držav članic pri izvajanju akcijskega načrta, med drugim tudi v okviru razprav o izvajanju smernic EU o človekovih pravicah.
- Zagotoviti, da strategije države na področju človekovih pravic in demokracije odražajo prednostne ukrepe iz akcijskega načrta ob upoštevanju razmer v posamezni državi.
- Sprejeti nadaljnje ukrepe na podlagi resolucij in razprav Evropskega parlamenta, ki so pomembne za izvajanje akcijskega načrta.
- Redno sodelovati s civilno družbo pri splošnem izvajanju akcijskega načrta in organizirati namensko letno posvetovanje.
- Razširiti področje uporabe posodobljene zbirke orodij, tj. pristopa k razvojnemu sodelovanju EU, ki temelji na pravicah in zajema vse človekove pravice, in sicer tako, da se uporabi za vse programe zunanjega delovanja EU in da se nadalje razvijejo skupne pobude s pristopom, ki temelji na pravicah, z državami članicami, med drugim tudi prek skupnega načrtovanja programov.

B. Javna diplomacija in strateško komuniciranje

- Vzpostaviti učinkovite mreže na družbenih medijih za tesnejše sodelovanje, izmenjavo vsebin in podporo vplivnih oseb, da bi se povečala ozaveščenost in spodbudila sprememba mnenj.
- Obveščati o ustreznih politikah in pobudah, pri tem pa upoštevati javno mnenje in lokalne jezike ter uporabiti tematski pristop v obliki kampanje.

- Opredeliti načine za merjenje učinkovitosti javne diplomacije in kampanj ter razviti najuspešnejšo vsebino in kanale za interakcijo z javnostjo.
- Opredeliti in nadalje spodbujati zgodbe o uspehu na področju človekovih pravic ter izkoristiti njihov potencial za spodbujanje nadaljnjih pozitivnih sprememb v zvezi s človekovimi pravicami na kraju samem.